

Curso académico: 2025/26

200269 - Historia da Radio, a Televisión e a Multimedia

A guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías.

Información da Guía Docente

Código materia: 200269

Titulación: 10013 - Grao en Comunicación Audiovisual
10098 - Grao en Comunicación Audiovisual

Tipo: Formación Básica

Curso: ---

Número de ECTS: 6.0

Periodo: Primeiro cuatrimestre

Idiomas:

Docencia Expositiva: Grupo 1: Galego

Docencia Interactiva: Grupo 1: Galego

Grupo 2: Galego

Grupo 3: Galego

Acta: Grupo 1: Castelán

Coordinación titulación: Ana María González Neira

Coordinación materia: Ana María González Neira

Profesorado: Ana María González Neira

1. Descrición xeral

Explicaránse os principais fitos históricos da televisión, a radio e a multimedia desde o seu nacemento. Xunto cos avances destes medios a nivel mundial, farase fincapé na súa evolución en España e en Galicia e nos principais programas da televisión desde a súa orixe.

O estudantado que non tendo superada esta materia no curso 24/25 ou anteriores, segue o plan de estudos sen modificar (RD 1393/2007), distinto ao actual (RD 922/2021), examínase dunha proba teórica nas datas acordadas oficialmente de xaneiro e xuño/xullo.

2. Resultados de formación e aprendizaxe (titulacións RD 822/2021) ou competencias (titulacións RD 1393/2007)

Coñecementos

- **[C1]** Definir e explicar as teorías e a historia da Comunicación Audiovisual
- **[C2]** Identificar e describir o sector audiovisual, a súa oferta e audiencias
- **[C4]** Relacionar as metodoloxías de investigación e análise do ámbito audiovisual
- **[C5]** Recoñecer os modelos de xestión do audiovisual
- **[C6]** Identificar e valorar a importancia da cultura emprendedora e recoñecer os medios para emprender

Habilidades

- **[H3]** Transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado, atendendo á accesibilidade universal e ao deseño para todas as persoas

Competencias

- **[CP4]** Investigar e analizar a comunicación audiovisual
- **[CP6]** Expresarse correctamente tanto de forma oral como escrita nas linguas oficiais da comunidade autónoma
- **[CP7]** Integrarse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de diagnosticar problemas, formular e implantar solucións orientadas ao ben común
- **[CP8]** Xustificar como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida
- **[CP9]** Discriminar e aplicar o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñibles para resolver os problemas aos que deben enfrontarse no seu ámbito de estudo, dunha maneira sostible

3. Contidos

Unidade de contido	Descrición	Resultados de formación e de aprendizaxe / competencias	Metodoloxías docentes e actividades formativas	Sistemas de avaliación
Tema	1. A radio. Das orixes á idade de ouro: Primeiros pasos As primeiras emisoras de radio A programación na 'idade de ouro' do medio			
Tema	2. A guerra e a súas repercusións: A radio na Guerra Civil española A radio na Guerra Mundial O contexto da radio post-bélico			
Tema	3. A radio na segunda metade do s. XX: Principais avances técnicos Un novo concepto de radiodifusión			
Tema	4. Da imaxe en movemento á televisión: Os precedentes As primeiras emisións			
Tema	5. Os sistemas televisivos nacionais. Eclósión e regularización: A expansión da televisión no mundo Regularización dos sistemas televisivos			
Tema	6. A segunda época da televisión: A televisión total Liberalización A televisión líquida			
Tema	7. Multimedia: Da memoria artificial á colectiva			
Tema	8. Os videoxogos: Unha aproximación histórica			

4. Metodoloxías docentes e actividades formativas

Modalidade Presencial					
Metodoloxía	Descrición	Horas lectivas presenciais	Horas lectivas virtuais	Horas de traballo autónomo	Resultados de formación e de aprendizaxe / competencias
Atención personalizada [MAG00]	Os traballos de investigación e os debates de grupo estarán dirixidos polo profesor.	1,00	0,00	0,00	C4.
Actividades iniciais [MAG01]	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativos, que partan dos saberes previos do alumnado. Explicación inicial da asignatura e do calendario	1,00	0,00	0,00	
Discusión dirixida [MAG06]	Prácticas en grupo nas que basándose nunha serie de fragmentos de carácter audiovisual, realízase unha actividade de reflexión que levará a un posterior debate.	9,00	0,00	20,00	
Investigación (Proxecto de investigación) [MAG12]	Traballos de investigación individual e en grupo (4-5 persoas) que versarán sobre a historia da radio, a televisión e a multimedia a partir dunha lista pechada de temas. Cara o final do curso realízase unha exposición do traballo feito, duns 20 minutos e posteriormente haberá un debate sobre o exposto.	6,00	0,00	27,00	
Lecturas [MAG13]	Darase unha serie de textos sobre o contido da materia para analizar e reflexionar.	2,00	0,00	16,00	
Proba obxectiva [MAG31]	Examen de preguntas teóricas.	6,00	0,00	36,00	
Sesión maxistral [MAG39]	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como "conferencia", "método expositivo" ou "lección maxistral". Esta última modalidade sóse reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.	26,00	0,00	0,00	
Suma de horas por tipo		51,00	0,00	99,00	
Horas totais				150,00	

5. Avaliación

Modalidade Presencial

Sistema de avaliación	Descrición	Ponderación (%)	
Investigación (Proxecto de investigación) [SEG12]	Traballos de investigación con exposición en clase sobre algún aspecto da evolución histórica da radio, a televisión e o multimedia. Unha parte importante destes traballos versará sobre o seguimento das aportacións das mulleres no mundo da radio e da televisión española. O tema do traballo final será acordado coa docente. Valorarase o contido, redacción, orixinalidade e a exposición.	50,00	
Proba obxectiva [SEG31]	Exames sobre o contido da materia. Para aprobar a asignatura é preciso superar estes exames.	50,00	
Total (%)		100,00	

Todos os aspectos relacionados con dispensa académica, dedicación ao estudo, permanencia e fraude académica rexeranse de acordo coa [normativa académica](#) vixente na UDC.

5.1. Primeira oportunidade

Ao longo do cuadrimestre realizaranse exames parciais de carácter liberatorio. A superación de cada unha destas probas eximirá ao/á estudante da parte correspondente do temario no exame de xaneiro (primeira oportunidade).

Nos traballos, calquera fragmento superior a unha frase que non sexa orixinal suporá un cero nesa parte para todo o grupo.

Para aprobar a materia é necesario ter superadas as probas sobre os contidos teóricos da asignatura.

Unha falta de ortografía suporá a anulación do traballo/exame no que se cometa.

Esta materia aplicará metodoloxías recollidas no plan de traballo do Grupo de Innovación Docente da UDC, GIDCOM.

Recoméndase estar atento/a aos canais de comunicación para coñecer as novidades que poidan afectar á materia.

O estudantado que non tendo superada esta materia no curso 24/25 ou anteriores, segue o plan de estudos sen modificar (RD 1393/2007), distinto ao actual (RD 922/2021), examínase dunha proba teórica nas datas acordadas oficialmente de xaneiro e xuño/xullo.

5.2. Segunda oportunidade

Na oportunidade de xullo non se conservarán as cualificacións dos parciais realizados e o alumnado deberá realizar a proba completa. Mantense a mesma porcentaxe de avaliación que na convocatoria de xaneiro. No caso de alumnado que non asistise a clase, o peso da avaliación será dun 40 % para o proxecto de investigación e outros traballos, e un 60 % para a proba obxectiva.

O estudantado que non tendo superada esta materia no curso 24/25 ou anteriores, segue o plan de estudos sen modificar (RD 1393/2007), distinto ao actual (RD 922/2021), examínase dunha proba teórica nas datas acordadas oficialmente de xaneiro e xuño/xullo.

5.3. Oportunidade adiantada

Seguiranse os mesmos criterios de avaliación que na convocatoria primeira.

5.4. Dispensa académica

O alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de asistencia deberá poñerse en contacto coa docente antes do 25 de setembro para acordar unha serie de traballos que substitúan as actividades realizadas nas aulas. A presentación dos traballos non será dispensable e deberá realizarse na aula.

6. Bibliografía recomendada

Bibliografía Básica

- Faus Belau, Angel. (1992). La era audiovisual : historia de los primeros cien años de la radio y la televisión. Ediciones Internacionales Universitarias. Libro. [\[URL\]](#)
- Fernández Hermana, Luis Angel, 1946- author., Finkelievich, Susana, prologuista. (2012). Historia Viva de Internet : Los años de En. red. ando (2002-2004). Editorial UOC. Libro. [\[URL\]](#)
- Fernández Hermana, Luis Ángel., e-libro, Corp. (2011). Historia viva de Internet : Volumen II. Los años de en.red.ando (1999-2001). Editorial UOC, 1st ed.. Libro. [\[URL\]](#)
- Fernández Hermana, Luis Ángel (2011). Historia viva de Internet : los años de en.red.ando. UOC. Libro. [\[URL\]](#)
- Montero Díaz, Julio, dir. (2018). Una televisión con dos cadenas : la programación en España (1956-1990). Cátedra.

Libro. [\[URL\]](#)

- Palacio, Manuel. (2001). Historia de la televisión en España. Gedisa. Libro. [\[URL\]](#)
- Tirant lo Blanch - Biblioteca virtual; Lacalle Zalduendo, María Rosario, editor literario; Paz Rebollo, María Antonia, editor literario; Montero Díaz, Julio, 1951- editor literario (2022). La edad dorada de la televisión generalista en España (1990-2010) : programas y programaciones. Tirant humanidades, [1ª edición]. Libro. [\[URL\]](#)

Bibliografía Complementaria

- Albert, Pierre., Tudesq, André-Jean. (2001). Historia de la radio y la televisión. Fondo de Cultura Económica, 2ª ed. en español.. Libro. [\[URL\]](#)
- Balsebre, Armand. (2001). Historia de la radio en España. Cátedra. Otro. [\[URL\]](#)
- Briggs, Asa., Burke, Peter. (2005). De Gutenberg a Internet una historia social de los medios de comunicación. Taurus. Libro. [\[URL\]](#)
- Buenaforiente, Andreu., El Terrat (2011). Lo que vendría a ser la television en España. Planeta. Libro. [\[URL\]](#)
- Burnham, Van. (2001). Supercade a visual history of the videogame age, 1971-1984. The MIT Press. Libro. [\[URL\]](#)
- Bustamante, Enrique. (2013). Historia de la radio y la televisión en España una asignatura pendiente de la democracia. Gedisa. Libro. [\[URL\]](#)
- Carmona, Luis Miguel. (2009). Diccionario de series españolas de televisión : los cien mejores títulos. Cacitel. Libro. [\[URL\]](#)
- Carreras Lario, Natividad. (2012). TVE en sus inicios : estudio sobre la programación. Fragua. Libro. [\[URL\]](#)
- Casado, María, 1978- (2017). Historias de la tele : los secretos jamás contados de la pequeña pantalla. Aguilar. Libro. [\[URL\]](#)
- Cascajosa Virino, Concepción (2016). La cultura de las series. Laertes. Libro. [\[URL\]](#)
- Cascajosa Virino, Concepción. (2005). Prime time las mejores series de TV americanas : de CSI a Los Soprano. Calamar. Libro. [\[URL\]](#)
- Cascajosa Virino, Concepción., ed. lit. (2007). La caja lista : Television norteamericana de culto. Laertes. Libro. [\[URL\]](#)
- Cendán Fraga, Antonio. (1998). A televisión en Galicia. Lea. Libro. [\[URL\]](#)
- Diego, Patricia. (2010). La ficción en la pequeña pantalla : cincuenta años de series en España. EUNSA. Libro. [\[URL\]](#)
- Díaz, Lorenzo (2006). 50 años de TVE. Alianza. Libro. [\[URL\]](#)
- Faus Belau, Angel. (2007). La Radio en España (1896-1977): una historia documental. Taurus. Libro. [\[URL\]](#)
- Fernández Sande, Manuel Angel. (2006). Los orígenes de la radio en España. Fragua. Libro. [\[URL\]](#)
- Fickers, Andreas, ed. lit.; Bignell, Jonathan, ed. lit. (2008). A European television history. Wiley-Blackwell. Libro. [\[URL\]](#)
- Flichy, Patrice. (1993). Una historia de la comunicación moderna : espacio público y vida privada. Gustavo Gili. Libro. [\[URL\]](#)
- Gallardo Barragán, Víctor Miguel, coord.; Moreno, Fernando Ángel, coord. (2015). Yo soy más de series: 60 series que cambiaron la historia de la televisión. Esdrújula. Libro. [\[URL\]](#)
- García de Castro, Mario. (2002). La ficción televisiva popular una evolución de las series de televisión en España. Gedisa. Libro. [\[URL\]](#)
- George, David R., ed. lit.; Cueto Asín, Elena, 1966- , ed. lit.; López, Francisca ed. lit. (López Jiménez), (2009). Historias de la pequeña pantalla representaciones históricas en la televisión de la España democrática. Vervuert; Iberoamericana. Libro. [\[URL\]](#)
- Gomery, Douglas. (2008). A history of broadcasting in the United States. Blackwell Pub. Libro. [\[URL\]](#)
- González-Fierro Santos, José Manuel, Mena, José Luis. (2008). Las mejores series de la historia de la televisión. Cacitel. Libro. [\[URL\]](#)
- Grandío Pérez, María del Mar (2017). Adictos a las series : 50 años de lecciones de los fans. Editorial Uoc; Editorial UOC. Libro. [\[URL\]](#)
- Instituto Oficial de Radio y Televisión (España), ed.; Palacio, Manuel, ed. lit. (2006). Las cosas que hemos visto : 50 años y más de TVE. RTVE Instituto. Libro. [\[URL\]](#)
- Isaacson, Walter (2014). Los innovadores : la historia de los genios que crearon internet. Debate. Libro. [\[URL\]](#)
- Lejarza Ortiz, Mikel., Gómez Amigo, Santiago (2013). Televisores cuadrados, ideas redondas : algunas historias de la televisión. Temas de hoy. Libro. [\[URL\]](#)
- Medina, Mercedes, coord. (2008). Series de televisión : el caso de médico de familia, cuéntame cómo pasó y los serrano. Ediciones Internacionales Universitarias. Libro. [\[URL\]](#)
- Mendíbil, Alex (2013). España en serie : cada serie cuenta una historia y todas juntas cuentan nuestra historia. Aguilar. Libro. [\[URL\]](#)
- Orozco Galindo, Jesús. (2009). Radio Nacional de España : nacida para ganar una guerra. Manuscritos. Libro. [\[URL\]](#)
- Orozco, Guillermo, coord. (2002). Historias de la televisión en América Latina : Argentina, Brasil, Colombia, Chile, México, Venezuela. Gedisa. Libro. [\[URL\]](#)
- Palacio, Manuel (2012). La televisión durante la transición española. Cátedra. Libro. [\[URL\]](#)
- Planells, Antonio José (2015). Videojuegos y mundos de ficción de Super Mario a Portal. Cátedra. Libro. [\[URL\]](#)
- Rodríguez, Manuel F., coord. (2011). Galicia pola radio : a historia falada, 1933-2008. Bolanda. Libro. [\[URL\]](#)
- Rueda Laffond, José Carlos., Chicharro Merayo, María del Mar. (2006). La televisión en España, 1956-2006 : política, consumo y cultura televisiva. Fragua. Libro. [\[URL\]](#)
- Rueda Laffond, José Carlos., Coronado Ruiz, Carlota. (2009). La mirada televisiva : ficción y representación histórica en España. Fragua. Libro. [\[URL\]](#)
- Ruiz del Olmo, Francisco Javier., Universidad de Málaga. Servicio de Publicaciones e Intercambio Científico, ed.

(1997). Orígenes de la televisión en España. Servicio de Publicaciones e Intercambio Científico de la Universidad de Málaga. Libro. [\[URL\]](#)

- Sempere, Antonio. (2005). Locos por la tele. Editorial Club Universitario. Libro. [\[URL\]](#)
- Smith, Paul Julian. (2006). Television in Spain : from Franco to Almodóvar. Tamesis. Libro. [\[URL\]](#)
- Terán, Borja, Suárez, Efe, il. (2019). Tele : los 99 ingredientes de la televisión que deja huella. Somos libros. Libro. [\[URL\]](#)
- Torre, Toni de la, 1981- autor (2016). Historia de las series. Roca. Libro. [\[URL\]](#)
- Álvarez Berciano, Rosa. (1999). La comedia enlatada : "de Lucille Ball" a los Simpson. Gedisa. Libro. [\[URL\]](#)
- Álvarez González, Esther; Pérez Sanjuán, Olga, coord. (2008). Detrás de la cámara : historia de la televisión y de sus cincuenta años en España. Colegio Oficial y Asociación Española de Ingenieros de Telecomunicación. Libro. [\[URL\]](#)
- Íñigo, José María. (2013). La tele que fuimos : [del "Un, dos, tres" a la telebasura]. Ediciones B. Libro. [\[URL\]](#)

7. Recomendacións

Recoméndase utilizar a plataforma virtual na que a docente publicará material da materia.

Aconséllase estar atento/a aos canais de comunicación para coñecer as novidades que poidan afectar á materia.

Nesta materia desenvolveranse actividades relacionadas coas liñas de innovación docente ás que está adscrito o grupo de innovación docente GIDCOM.